

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Bankų veiklos apžvalga

2018

BANKŲ VEIKLOS APŽVALGA
Serija „Finansų rinkos dalyvių veikla“
2018

ISSN 2335-8319 (online)

TURINYS

POKYČIAI BANKŲ SEKTORIUJE.....	4
PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJA	5
TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	5
REIKALAVIMŲ VYKDYMAS	6
PASKOLŲ PORTFELIS	8
INDĒLIAI BANKUOSE.....	10
PELNINGUMAS IR VEIKLOS EFEKTYVUMAS.....	10
REGULIACINĖ APLINKA.....	13
Priedas. Pagrindiniai bankų sektoriaus rodikliai.....	14

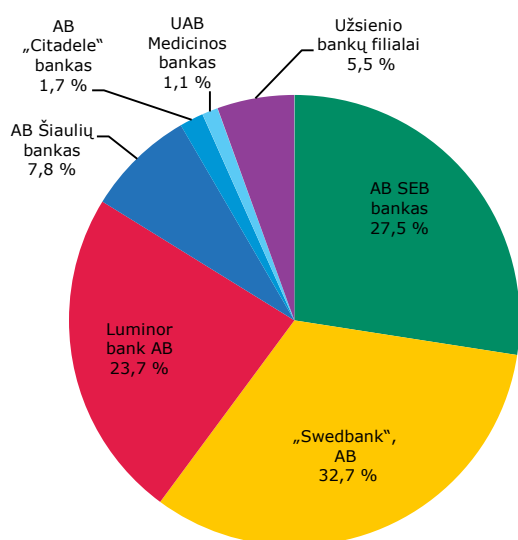
2018 m. Lietuvos bankų sistemoje įvyko nemažai pokyčių, susijusių su dalyvių skaičiumi: išduotos trys naujos specializuoto banko licencijos, o du bankai reorganizavosi į užsienio bankų filialus. Lietuvos bankas vertina rizikas ir stiprina veiksmus pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos srityje. Tiek bankų skolinimas, tiek klientų indėlių augimas yra pakankamai intensyvūs. Metų pabaigoje pateiktais duomenimis, šalies bankai vykdė nustatytus kapitalo ir likvidumo normatyvus. Augantis kreditavimas lemia ir didėjantį kapitalo poreikį kredito rizikai padengti, tačiau bankų kapitalizacijos lygis tebėra pakankamas. Bankų pelnas 2018 m. buvo didžiausias per visą laikotarpį po ekonomikos sunkmečio. Didėjo tiek palūkanų, tiek paslaugų ir komisinių pajamos, o kreditavimo plėtra ir žemos indėlių palūkanų normos palankiai veikė veiklos pajamas. Šiomet bankai patyrė didesnę sąnaudų spaudimą, tačiau, nepaisant šios aplinkybės, Lietuvos bankų sistemos efektyvumas vis dar yra vienas didžiausių Europos Sąjungoje.

POKYČIAI BANKŲ SEKTORIUJE

2018 m. Lietuvos bankų sektoriuje įvyko tiek kiekybinių, tiek kokybinių pokyčių, susijusių su dalyviais. 2018 m. pabaigoje Lietuvoje veikė 6 bankai ir 7 užsienio bankų filialai, tačiau metų pabaigoje įvyko nemažai reikšmingų permainių, jos 2019 m. paveiks tiek bankų ir užsienio bankų filialų skaičiaus statistiką, tiek papildys rinką naujų dalyvių teikiamomis paslaugomis.

Metų pabaigoje Europos Centrinis Bankas (ECB) išdavė tris naujas specializuoto banko licencijas bankams Revolut Bank UAB, European Merchant UAB ir AB „Mano bankas“. Pirmieji du 2019 m. pradžioje dar nebuvo pradėję vykdyti veiklos. AB „Mano bankas“, įsteigtas pertvarkius kredito uniją „Mano unija“, kuriai buvo suteikta specializuoto banko licencija, veiklą pradėjo 2019 m. sausio 2 d. Nauji įsteigti specializuoti bankai planuoja plėtoti vartotojų kreditavimo veiklą, dalis jų – ir smulkiojo bei vidutinio verslo finansavimo veiklą, priimti indėlius iš klientų, dažnu atveju pasitelkdami elektroninius produktų platinimo kanalus. Šiuo metu Lietuvos bankas kartu su ECB nagrinėja dar 5 bankų pateiktas paraiškas gauti licenciją, iš jų viena – dėl banko licencijos, kitos – dėl specializuoto banko licencijos.

1 pav. 2018 m. Lietuvoje veikę bankai ir užsienio bankų filialai pagal turimą

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Luminor Bank AB baigus konsolidavimo procesą, nuo 2019 m. sausio atšaukta šio banko licencija Lietuvoje ir nuo 2019 m. jo veiklą perėmė Luminor Bank AS Lietuvos skyrius, kurio pagrindinė būstinė yra Estijoje. Nuo 2019 m. pradžios atšaukta ir AB „Citadele“ banko licencija, šis bankas toliau veiks kaip savo patronuojančiosios bendrovės Latvijoje AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas. Tiek Luminor Bank AB, tiek AB „Citadele“ banko pasikeitęs statusas neturės įtakos šių bankų veiklai teikiant paslaugas Lietuvoje. Tokia abiejų

1 lentelė. Nauji ir pasitraukę bankų sektoriaus dalyviai 2019 m. pradžioje

Pavadinimas	Būsena
Luminor bank AB	Atšaukta licencija
Luminor bank AS Lietuvos skyrius	Įsteigtas filialas
AB „Citadele“ bankas	Atšaukta licencija
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	Įsteigtas filialas
Revolut Bank UAB	Išduota licencija
AB „Mano bankas“	Išduota licencija
European Merchant UAB	Išduota licencija

Šaltinis: Lietuvos bankas.

bankų reorganizacija byloja apie valdymo struktūrų efektyvumą ir sąnaudų optimizavimą. Esminiai reorganizacijos nulemti pokyčiai yra šie – Lietuvos bankas nebevykdys tiesioginės prudencinės šių dviejų bankų priežiūros, o jų kapitalo reikalavimai bus nustatomi atitinkamai Europos Centrinio banko ir Latvijos priežiūros institucijų. Taip pat naujų įsteigtų filialų klientų indėliai bus draudžiami pagal Estijos arba Latvijos indėlių draudimo sistemas.

2019 m. vasario mėn. Danske Bank A/S pranešė nutraukiantis savo filialo Lietuvoje veiklą. Kartu bankas pranešė besitraukiantis ir iš Rusijos, Latvijos ir Estijos rinkų, šitaip bankas sureagavo į Estijos priežiūros institucijos raginimą Danske Bank A/S nutraukti paslaugų teikimą Estijoje dėl įtartinų sandorių, vykdytų 2007–2015 m. Kol kas data, kada Danske Bank A/S Lietuvos filialas baigs veiklą Lietuvoje, nėra aiški.

Atsižvelgiant į visus aptartus pokyčius, šiuo metu Lietuvoje banko arba specializuoto banko licencijas turi 7 bankai, o kaip užsienio bankų filialai veikia 9 bankai.

PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJA

MONEYVAL atliko išsamų pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos tyrimą. 2018 m. Europos Tarybos Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priemonių įvertinimo ekspertų komitetas (MONEYVAL) atliko išsamų Lietuvoje taikomo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (PP / TF) prevencijos režimo vertinimą¹. Vertinimas apėmė techninę atitiktį ir realios kovos su PP / TF efektyvumą 2013–2017 m. MONEYVAL ekspertai teigiamai įvertino Lietuvos banko vykdomą kontrolę licencijuojant naujus finansų rinkos dalyvius, taip pat išskirtas Lietuvos banko ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos bendradarbiavimas inspektuojant finansų rinkos dalyvius ir keičiantis informacija. Institucijoms buvo pateiktos rekomendacijos, jas jos turės įgyvendinti stiprindamos PP / TF prevencijos režimą Lietuvoje ir apie šių rekomendacijų įgyvendinimą ir padarytą pažangą atsiskaityti MONEYVAL plenarinėje sesijoje 2020 m. viduryje.

Lietuvos bankas vertina rizikas ir stiprina veiksmus pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos srityje. Lietuvos banko interneto svetainėje pradėtos skelbti ir nuolat atnaujinamos konsultacijos klausimų ir atsakymų forma, skirtos finansų įstaigoms². Siekiant sustiprinti PP / TF prevenciją ir rizikos valdymą finansų sektoriuje, 2019 m. pradžioje Lietuvos banke įsteigtas atskiras skyrius, atsakingas už šios srities priežiūrą. Taip pat 2019 m. pradžioje Lietuvos bankas prisijungė prie daugiašalio susitarimo tarp nacionalinių priežiūros institucijų ir ECB dėl praktinių keitimosi informacija aspektų pagal ES Finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos direktyvą (angl. 5AMLD).

TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

Turtas, kaip ir ankstesniais metais, didėjo bankams vykdant skolinimo veiklą. 2018 m. pabaigoje bankų sistemos turtas sudarė 28,6 mlrd. Eur³. Per metus jis padidėjo 1,3 mlrd. Eur (4,7 %), ketvirtinių pokyčių dydžiai nesiskyrė nuo metinių. Sparčiai per praėjusius metus augęs skolinimas tebėra vienareikšmiškai didžiausia kategorija bankų sektoriaus turto struktūroje (70 %). Palyginti su 2017 m. pabaiga, bankų turtas augo ir dėl to, kad daugiau lėšų buvo laikoma grynaisiais ir centrinio banko sąskaitose, tačiau jų teigiamą įtaką atsvėrė sumažėję lėšų likučiai kredito įstaigose, skolos vertybinių popierių suma ir kitos mažiau reikšmingos turto pozicijos.

Įsipareigojimai augo kartu su indėliais, sudarančiais didžiausią jų dalį. Bankų įsipareigojimai per 2018 m. padidėjo 1,1 mlrd. Eur (4,5 %) – iki 25,9 mlrd. Eur. Didžiausią bankų įsipareigojimų dalį (86 %) sudarė klientų indėliai, jie labiausiai prisidėjo prie bankų įsipareigojimų didėjimo (plačiau žr. dalį „Indėliai bankuose“). 2018 m. pabaigoje bankuose laikomų klientų indėlių suma siekė 22,3 mlrd. Eur, o metinis

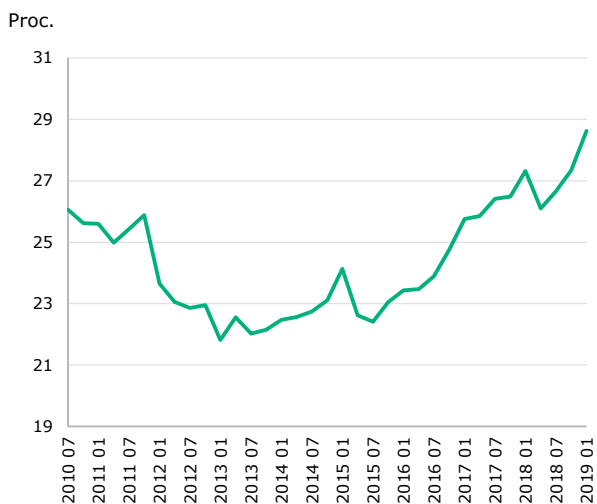
¹ Lietuvos vertinimo ataskaita skelbiama <https://rm.coe.int/committee-of-experts-on-the-evaluation-of-anti-money-laundering-measur/16809247ed>.

² Dažnai užduodami klausimai (DUK) apie Lietuvos banko veiklą vykdant PP / TF prevenciją skelbiami čia: <https://www.lb.lt/lt/klausimai-ir-atsakymai-pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencija>.

³ Apžvalga parengta pagal neaudituosius duomenis. Sistemos dalyviams dėl šios ar kitų svarbių priežasčių pakoregavus ataskaitas, apžvalgos duomenys po šios datos gali būti atnaujinami.

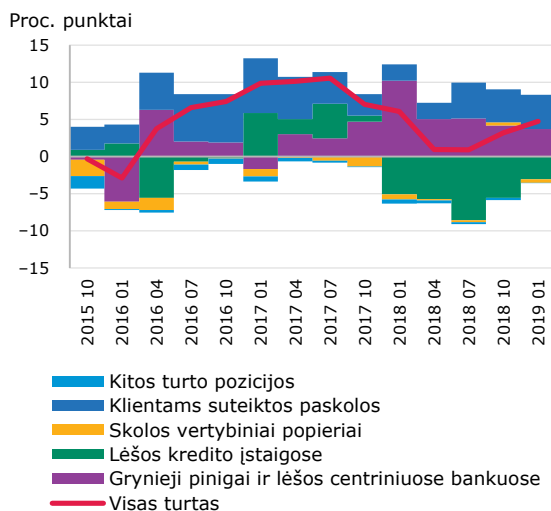
augimas sudarė 2,2 mlrd. Eur (11,2 %). Tačiau, nepaisant nuoseklaus sektoriaus įsipareigojimų augimo, metinis jų augimo tempas 2018 m. buvo kiek santūresnis nei prieš metus. Teigiamą klientų indėlių sumos didėjimo įtaką mažino 1,3 mlrd. (–33,5 %) – iki 2,6 mlrd. Eur – sumažėjusios patrunuojančiųjų kredito įstaigų lėšos, laikomos patrunuojamuosiuose bankuose ir filialuose. Kiti įsipareigojimų straipsniai sudarė palyginti nedidelę visų bankų įsipareigojimų dalį ir reikšmingos įtakos pokyčiams neturėjo.

2 pav. Bankų sektoriaus turtas
(2010 m. liepos 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

3 pav. Turto augimo veiksniai
(2015 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

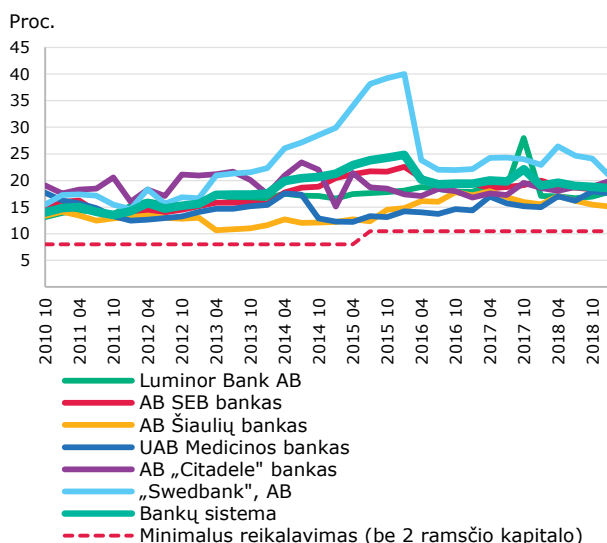
Šaltinis: Lietuvos bankas.

REIKALAVIMŲ VYKDYMAS

Augantis skolinimas lemia ir didėjančią kapitalo poreikį, tačiau bankų sistemos kapitalo lygis tebėra aukštas. 2018 m. pabaigoje bendras bankų sistemos kapitalo pakankamumo rodiklis buvo kiek sumažėjęs, palyginti su 2017 m., tačiau tebėra aukštas. Rodiklio reikšmė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvo 18,6 proc. Per ketvirtį ji sumažėjo 0,2 proc. p., per metus – 0,5 proc. p. Bankų nuosavos lėšos tolygiai didėjo, tad bendrą kapitalo rodiklio mažėjimą iš esmės lėmė dėl kreditavimo veiklos augantys bankų balansai, dėl ko atitinkamai didėjo ir bankų kapitalo poreikis kredito rizikai padengti. Dėl minėtos priežasties trijų didesnių Lietuvoje veikiančių bankų kapitalo pakankamumo rodikliai sumažėjo, kitų – mažesnių – išaugo. Verta atkreipti dėmesį, kad nuo 2019 m. Luminor Bank AB ir AB „Citadele“ bankui, kurie reorganizavosi į atitinkamą Estijos ir Latvijos bankų filialus Lietuvoje, nebebus nustatomi kapitalo reikalavimai. Juos atitinkamai nustatys Europos Centrinis bankas ir Latvijos bankų priežiūrą vykdanči institucija.

4 pav. Bankų kapitalo pakankamumo rodikliai

(2010 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2 lentelė. Bankų kapitalo pakankamumo rodikliai ir Lietuvos banko nustatyti reikalavimai

(2016 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

	2018 m. III ketv.	2018 m. IV ketv.	Reikalavimas, proc.
	Reikšmė, proc.		
Luminor Bank AB	17,0	17,9	Nustato ECB
AB SEB bankas	18,4	18,7	Nustato ECB
AB Šiaulių bankas	15,5	15,1	12,9
UAB Medicinos bankas	17,9	17,7	12,7
AB „Citadele“ bankas	18,8	20,0	14,5
„Swedbank“, AB	24,1	20,9	Nustato ECB
Bankų sistema	18,8	18,6	-

Pastaba: priežiūrą vykdančios Lietuvos bankas ir ECB reikalavimus įvertina ir nustato kartą per metus. Tiesioginę priežiūrą vykdančio ECB nustatyti kapitalo pakankamumo rodiklio reikalavimai viešai neatskleidžiami ECB sprendimu.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2018 m. pabaigoje visi bankai vykdė jiems nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus,

nurodytus 2 lentelėje. Šiuo metu jiems taikomas 8,0 proc. bendrojo kapitalo pakankamumo reikalavimas (1 ramsčio kapitalo reikalavimas, angl. *Pillar I*), individualiai nustatomas antrojo lygio papildomo kapitalo reikalavimas (2 ramsčio kapitalo reikalavimas, angl. *Pillar II*) ir sudėtinio kapitalo rezervo reikalavimas.

Pastarąjį šiuo metu sudaro kapitalo apsaugos (2,5 %), anticiklinio (0,5 %) ir kitų sistemiskai svarbių institucijų (1,0–2,0 %) rezervo reikalavimai.

Nuo 2018 m. gruodžio 31 d. pozicijų Lietuvoje turintiems bankams privaloma turėti sukaupus anticiklinį kapitalo rezervą.

Iki tol galiojusi 0,0 proc. anticiklinio kapitalo rezervo (AKR) norma padidinta iki 0,5 proc. Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į ekonomikos būklę, kas ketvirtį peržiūri AKR normą, kuri buvo padidinta jau du kartus. Antrąsyk didesnis AKR normos reikalavimas – 1,0 proc. – įsigalios 2019 m. birželio 30 d. Lietuvos bankui priėmus sprendimą padidinti AKR normą, bankai turi vienus metus jai sukaupti ir pradėti vykdyti šį reikalavimą. AKR normą buvo nuspręsta didinti įvertinus intensyvėjantį kreditavimą ir nekilnojamojo turto rinkos raidą. Lietuvos ūkis, o kartu ir finansų sektorius šiuo metu patiria pakilimą. Atsižvelgiant ir į augantį bankų pelną, Lietuvos banko vertinimu, šiuo metu yra palankus metas dalį šio prieaugio atsidėti į atsargą ir taip padidinti atsparumą galimiems ekonominiams sukrėtimams ateityje.

2018 m. pabaigoje Lietuvos bankas peržiūrėjo ir sisteminės svarbos bankų kapitalo rezervo dydžius. Tokiai kategorijai šiandien priskiriami AB SEB bankas, „Swedbank“, AB, ir AB Šiaulių bankas. AB SEB bankui ir „Swedbank“, AB, kaip ir ankstesniu laikotarpiu, liko galioti 2,0 proc. rezervo reikalavimas, o AB Šiaulių bankas nuo 2020 m. gruodžio 31 d. turės taikyti 1,0 proc. (vietoje šiuo metu galiojančio 0,5 proc.) reikalavimą.

2018 m. bankų turima likvidžiojo turto atsarga dar labiau padidėjo, todėl likvidumo lygis tebėra itin aukštas.

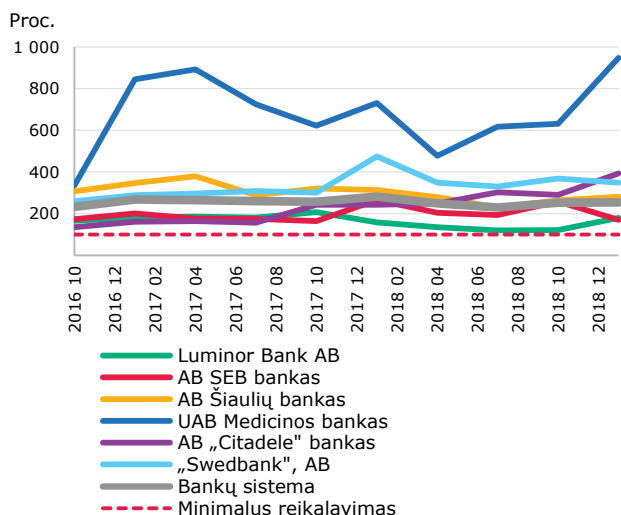
Tvirtą bankų likvidumo padėtį užtikrino stabilūs pagrindiniai bankų finansavimosi šaltiniai – bankuose laikomi gyventojų ir įmonių indėliai 2018 m. toliau augo. Teigiamą įtaką Lietuvoje veikiančių bankų likvidumo rodikliams turėjo ir veiklą Lietuvoje suplanavusio baigti Danske Bank A/S Lietuvos filialo klientų indėliai, antrąjį pusmetį papildę kitų bankų indėlių portfelius. Bankų finansavimosi kaina 2018 m. praktiškai nepakito ir jos lygis tebebuvo žemas.

Dėl nesikeičiančios bankuose laikomų indėlių apimties bankai gali palaikyti pastebimai didesnę, nei nustatytas minimalus reikalavimas, likvidumo atsargą. Pagrindinio bankų likvidumo rodiklio – padengimo likvidžiuoju turtu rodiklio (angl. *liquidity coverage ratio*, LCR) – reikšmė visus 2018 m. daugiau kaip dvigubai viršijo

nustatytą minimalų 100 proc. reikalavimą. 2018 m. pabaigoje bankų LCR rodiklis sudarė 254,2 proc. ir buvo gerokai didesnis nei nustatytas 100 proc. minimalus reikalavimas (žr. 3 lentelę).

5 pav. Bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai

(2016 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

PASKOLŲ PORTFELIS⁴

PASKOLŲ PORTFELIO POKYČIAI

Skolinimosi augimo tempas tebėra didelis. Vis daugiau skolinosi gyventojai, o įmonių skolinimosi augimo tempas metų eigoje nebuvo tolygus dėl sudaromų ar pasibaigiančių pavienių didelių kredito sutarčių. Paskutinį 2018 m. ketvirtį paskolų portfelio grynoji vertė nežymiai (73 mln. Eur, arba –0,4 %) sumažėjo ir sudarė 19,9 mlrd. Eur, tačiau metinis augimas tebebuvo didelis – 1,3 mlrd. Eur (6,7 %). Sumažėjimą per paskutinį 2018 m. ketvirtį lėmė pastebimai sumažėjusios paskolos įmonėms, kurių portfelio grynoji vertė sumažėjo 289 mln. Eur (–2,9 %) ir metų gale sudarė 9,7 mlrd. Eur. Paskolos įmonėms sudaro beveik pusę (48,8 %) visų paskolų, tačiau skirtingai nei paskolų namų ūkiams atveju, šių paskolų portfelio grynosios vertės augimui didelę įtaką daro pavienėms įmonėms suteikiamos ar jų gražinamos paskolos. Ne išimtis buvo ir šis ketvirtis, per kurį reikšmingą dalį paskolų įmonėms grynosios vertės sumažėjimo sudarė vos kelių paskolų amortizavimas. Paskolos namų ūkiams, sudarančios kitą pusę paskolų portfelio (48,0 %), toliau reikšmingai augo. Palyginti su trečiuoju ketvirčiu, namų ūkių skolinimasis išaugo 201 mln. Eur (2,1 %), per metus – 739 mln. Eur (8,4 %) – iki 9,5 mlrd. Eur. Didžiausią dalį namų ūkių segmente sudaro paskolos būstui įsigyti (79 %), jų grynoji vertė paskutinį ketvirtį išaugo 169 mln. Eur (2,3 %), per metus – 547 mln. Eur (7,8 %) – iki 7,55 mlrd. Eur. Paskolų būstui įsigyti metinė augimo tendencija tebėra aiškiai matoma, o tai leidžia daryti išvadą, kad būsto rinka vis dar yra aktyvi ir ekonomikos sąlygos yra palankios. Per paskutinį ketvirtį kitų finansų bendrovių paskolų portfelio grynoji vertė padidėjo 12 mln. Eur (4,8 %), o per metus tokios paskolos padidėjo 158 mln. Eur (161,8 %) – iki 256 mln. Eur. Valdžios sektoriaus paskolų portfelio grynoji vertė paskutinį ketvirtį išaugo 3 mln. Eur (0,9 %). Per metus tokių paskolų suma sumažėjo 93 mln. Eur (19,1 %) ir metų pabaigoje ji sudarė 393 mln. Eur.

3 lentelė. Bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai

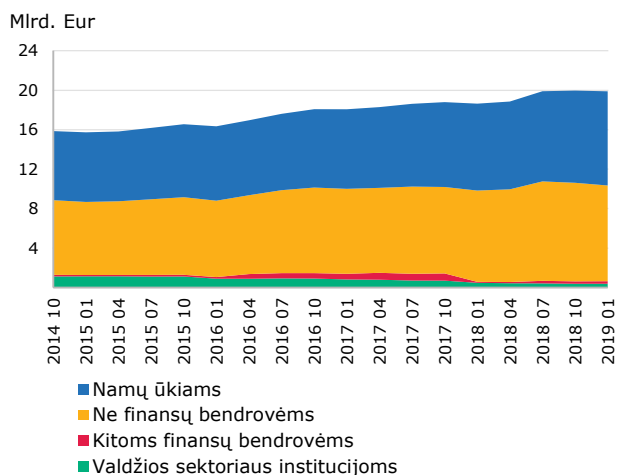
	2018 m. III ketv.	2018 m. IV ketv.
Luminor Bank AB	121,0	179,2
AB SEB bankas	257,6	170,3
AB Šiaulių bankas	264,0	281,1
UAB Medicinos bankas	631,8	947,4
AB „Citadele“ bankas	289,5	393,2
„Swedbank“, AB	368,0	349,0
Bankų sistema	252,1	254,2

Šaltinis: Lietuvos bankas.

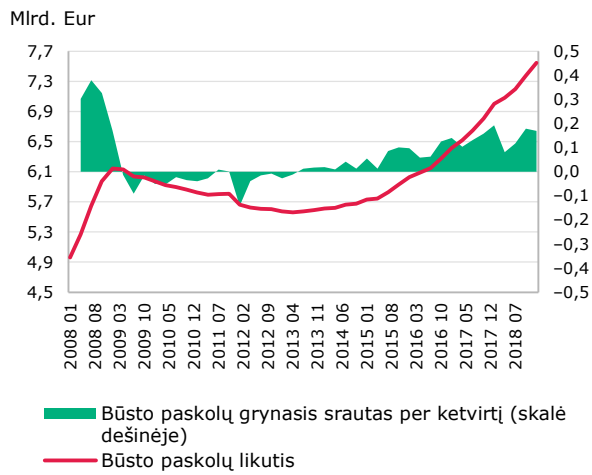
⁴ Įskaitant išperkamosios nuomos (lizingo) portfelį.

6 pav. Bankų paskolų portfelio grynoji vertė
(2014 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

7 pav. Būsto paskolų portfelio grynoji vertė
(2008 m. sausio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

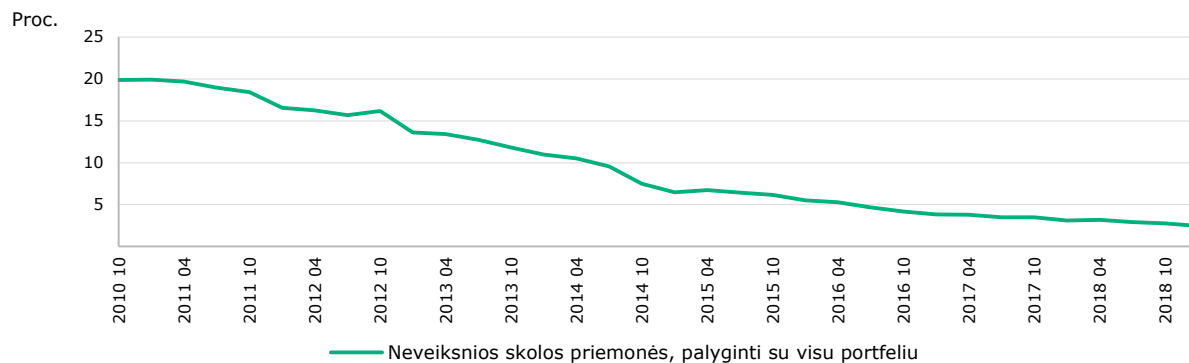

Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į augantį skolinimą ir sektoriaus cikliškumą, taiko makroprudencines priemones. Bankų pelningumui esant geram, pravartu pasirengti prastesniems laikams atsidedant dalį pelno kapitalui. Siekdamas tai užtikrinti, Lietuvos bankas kas ketvirtį peržiūri AKR normą.

PASKOLŲ PORTFELIO KOKYBĖ

Dėl palankių aplinkybių neveikusių paskolų dalis toliau mažėjo. Neveikusių skolos priemonių dalis 2018 m. sumažėjo 0,61 proc. p. – iki 2,44 proc., o tokių paskolų likutis buvo 15 proc. mažesnis nei 2017 m. pabaigoje. Paskolų nurašymas sudarė 5,9 proc. 2017 m. gale buvusio neveikusių paskolų likučio. Dėl palankių ekonominių sąlygų, naujo skolinimo, bankams sprendžiant probleminių paskolų klausimą, namų ūkiams ir verslo įmonėms suteiktų neveikusių paskolų 2018 m. sumažėjo atitinkamai 0,7 ir 1 proc. p., tai sudarė 3,0 ir 4,1 proc. bendrosios šių paskolų portfelių vertės. Ilgiau kaip 90 dienų pradelstų paskolų namų ūkiams sumažėjo 0,7 proc. p., metų pabaigoje tai sudarė 1,6 proc. bendrosios paskolų namų ūkiams vertės. Analogiškai pradelstų paskolų verslo įmonėms sumažėjo 0,8 proc. p. – iki 2,1 proc. paskolų verslui portfelio vertės. Paskolų vertės sumažėjimo rodiklis (specialiųjų atidėjinių santykis su bendrąja paskolų verte) per metus sumažėjo 0,3 proc. p. – iki 1,2 proc. (paskolų įmonėms rodiklis siekė 1,4 proc., namų ūkių – 1 proc.), o neveikusių paskolų padengimo specialiaisiais atidėjimais rodiklis sumažėjo 4,7 proc. p. ir metų pabaigoje sudarė 26,1 proc.

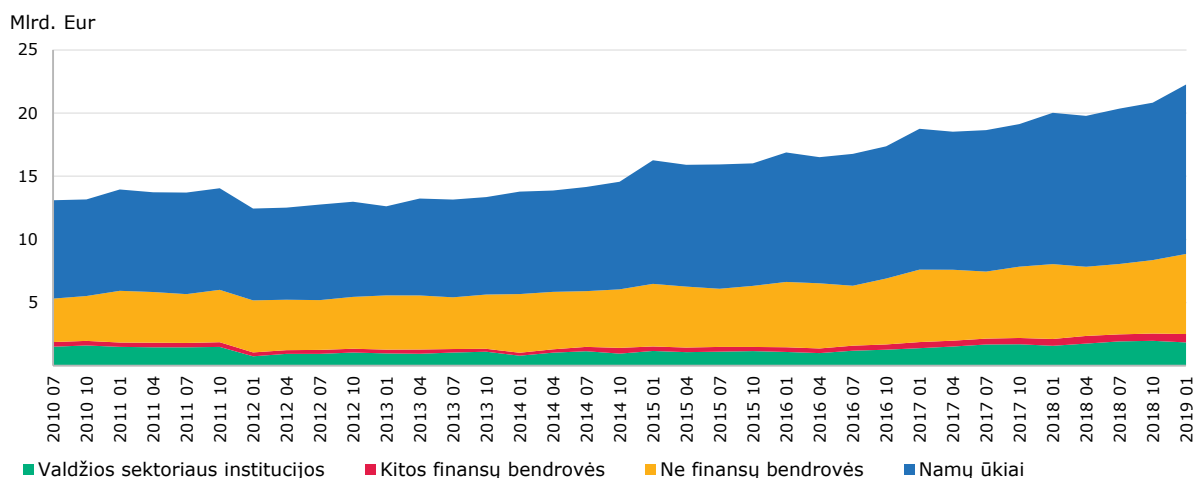
8 pav. Paskolų kokybė
(2010 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

INDĖLIAI BANKUOSE

Gyventojų pajamoms ir paskolų portfeliui augant indėlių suma toliau didėjo. Per paskutinį ketvirtį bankuose laikomų indėlių suma padidėjo 1,4 mlrd. Eur (6,9 %) – iki 22,3 mlrd. Eur. Metinis augimas sudarė 2,2 mlrd. Eur (11,2 %). Per pirmuosius tris 2018 m. ketvirčius jų suma padidėjo 801 mln. Eur, o vien per paskutinį ketvirtį klientų indėlių sumos pokytis buvo reikšmingai didesnis. Toks staigus augimas gali būti paaiškintas kiekvienais metais pastebimu metų pabaigos dėšningumu, kai įmonės atsiskaito su savo tiekėjais, darbuotojams pervedami atlyginimai bei atlyginimų priedai nelaukiant naujų metų ir pan. Daugiausia absoliučiaja suma tiek per paskutinį ketvirtį, tiek per visus metus augo namų ūkių indėliai, atitinkamai 1,0 mlrd. Eur (7,6 %) ir 1,4 mlrd. Eur (12,0 %). Taip pat sparčiai tebeaugo įmonių indėliai – 2018 m. pabaigoje bankuose jų laikomų indėlių suma siekė 6,3 mlrd. Eur, taigi buvo 0,5 mlrd. (9,0 %) didesnė nei trečiąjį ketvirtį ir 0,4 mlrd. (6,9 %) didesnė nei prieš metus. Įmonių indėliai 2018 m. pabaigoje sudarė 28,5 proc. visų indėlių, o fizinių asmenų – 60 proc. Indėliai yra pagrindinis Lietuvoje veikiančių bankų veiklos finansavimo šaltinis. Nors žemos palūkanų normos neskatina rinktis terminuotųjų indėlių ir šalyje vyrauja einamosios sąskaitos, ilgalaikė indėlių augimo tendencija rodo, kad tai nelemia indėlių nestabilumo. Indėlių didėjimą lemia tiek augančios gyventojų ir įmonių pajamos, tiek ir bankų kreditavimo procesas, kuris didina bankų sistemoje esančių pinigų kiekį. Per paskutinį ketvirtį kitų finansų bendrovių indėliai paaugo 91 mln. Eur (15,8 %) – iki 665 mln. Eur. Valdžios sektoriaus institucijų indėlių suma per tą patį ketvirtį sumažėjo 128 mln. Eur (–6,5 proc.) – iki 1,8 mlrd. Eur. Žvelgiant į metinius pokyčius, pasakytina, kad išaugo abiejų klientų segmentų indėlių sumos: valdžios sektoriaus institucijų – 268 mln. Eur (17,1 %), kitų finansų bendrovių – 125 mln. Eur (23,0 %).

9 pav. Indėlių suma
(2010 m. liepos 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

PELNINGUMAS IR VEIKLOS EFEKTYVUMAS

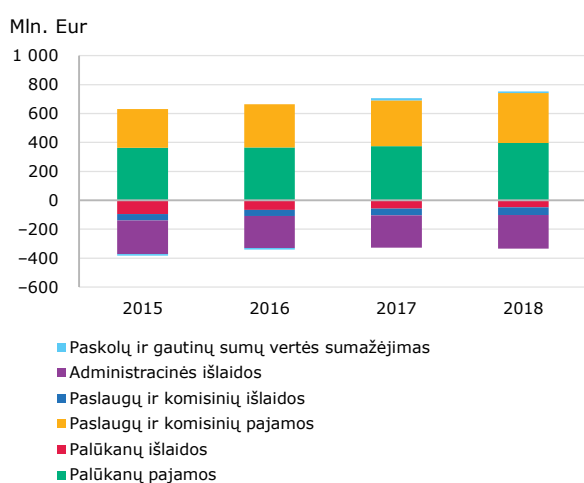
Bankų pelnas buvo didžiausias nuo ekonomikos nuosmukio laikų. Lietuvoje veikiantys bankai ir užsienio bankų filialai 2018 m. uždirbo 357,9 mln. Eur pelno. Tai didžiausias pelnas nuo 2009 m. ekonomikos nuosmukio laikų. Palyginti su 2017 m., pelnas padidėjo 118,2 mln. (49,3 %). Pelningai veikė visi rinkos dalyviai, išskyrus vieną užsienio banko filialą. Bankų pajamų šaltiniai buvo tokie patys, kaip ir anksčiau. Juos lėmė Lietuvoje veikiančių bankų veiklos modeliai, kadangi pagrindinė Lietuvoje veikiančių bankų veikla – kreditavimas, tad iš čia ir pagrindinės veiklos pajamos. Grynosios palūkanų pajamos generavo didžiausią grynujų veiklos pajamų dalį (62 %), grynosios pajamos iš paslaugų ir komisinių buvo antras pagal reikšmę grynujų veiklos pajamų šaltinis (30 %). Skirtingai nei 2016 ir 2017 m., bankų sektoriuje išryškėjo nauja

tendencija – pradėjo didėti administracinės išlaidos. Pastaruosius keletą metų buvo gana akivaizdu, kad bankai, optimizuodami veiklą ir efektyvindami procesus, mažino administracines išlaidas. Panašu, kad pokyčiai darbo rinkoje, susiję su darbo užmokesčio didėjimu, padarė įtaką ir bankų sąnaudų eilutei. Bankų išlaidų personalui pokytis sudarė beveik 60 proc. viso administracinių išlaidų augimo.

Visi šie aptarti veiksniai – grynosios palūkanų pajamos, grynosios paslaugų ir komisinių pajamos ir administracinės išlaidos – lėmė pelno pokyčio (118,2 mln. Eur) 58,6 mln. Eur dalį. Taip pat verta paminėti, kad bankai 2018 m. gavo 41,6 mln. Eur daugiau pajamų iš prekybai laikomo turto ir 16,0 mln. Eur daugiau iš paskolų ir gautinų sumų vertės atkūrimo. Be to, 2017 m. bankų sektorius patyrė ir vienkartinių veiksnių įtaką, dėl kurios praėjusių metų lyginamoji pelno bazė buvo mažesnė maždaug 43,0 mln. Eur. Prieš metus pelnas sumažėjo dėl DNB ir Nordea padalinių susijungimo Baltijos šalyse, dėl kurio Lietuvoje buvo sudaryti didesni nei įprasta atidėjiniai išlaidoms.

10 pav. Pagrindinių pelno veiksnių pokyčiai per metus

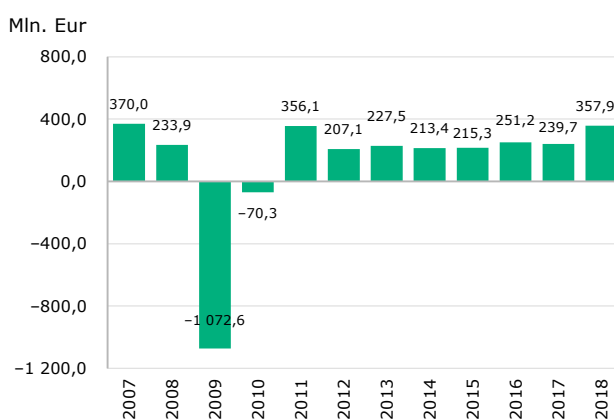
(2015–2018 m.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

11 pav. Bankų sektoriaus pelnas

(2007–2018 m.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Grynąsias palūkanų pajamas augina skolinimas ir mažėjančios išlaidos. Grynosios bankų palūkanų pajamos 2018 m. buvo 469,5 mln. Eur, per metus jos padidėjo 64,9 mln. Eur (16,0 %). Grynosios palūkanų pajamos didėjo tiek dėl augusių pajamų iš skolinimo veiklos, tiek ir dėl toliau mažėjusių palūkanų išlaidų. Palūkanų pajamos metų pabaigoje sudarė 535,6 mln. Eur, jos padidėjo 57,2 mln. Eur (12,0 %). Palūkanų išlaidos sudarė 66,2 mln. Eur, jos sumažėjo 7,7 mln. Eur (-10,4 %). Palūkanų pajamų eilutę didino auganti bankų kreditavimo apimtis, o palūkanų išlaidos bankuose nedidėja jau gana ilgą laiką tiek dėl žemos palūkanų normų aplinkos, tiek dėl anksčiau sumažintos indėlių draudimo įmokų normos, tiek ir dėl pakankamų finansavimo šaltinių, nes bankams nekylo sunkumų pritraukti klientų indėlių.

Bankai gavo daugiau pajamų iš komisinių ir už paslaugas. Grynosios bankų paslaugų ir komisinių pajamos 2018 m. siekė 227,0 mln. Eur ir buvo 22,5 mln. Eur (11,0 %) didesnės nei prieš metus. Grynosios paslaugų ir komisinių pajamos per metus padidėjo dėl didesnių pajamų, tačiau atitinkamos išlaidos per 2018 m. taip pat didėjo, nors ir ne taip smarkiai, kaip pajamos. Paslaugų ir komisinių pajamos siekė 299,2 mln. Eur, jos padidėjo 34,2 mln. Eur (12,9 %), o išlaidos – 72,2 mln. Eur, jos padidėjo 11,7 mln. Eur (19,4 %).

Administracinės išlaidos didėjo tiek dėl didesnių išlaidų personalui, tiek dėl kitų sąnaudų.

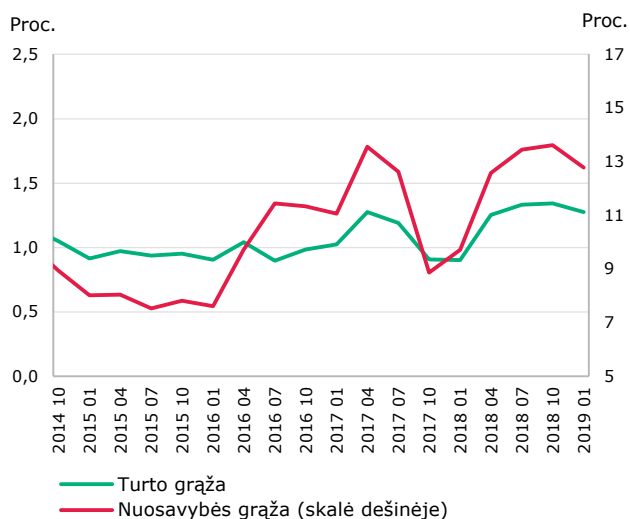
Administracinės išlaidos bankų sektoriuje 2018 m. sudarė 321,4 mln. Eur ir buvo 28,8 mln. Eur (9,8 %) didesnės nei prieš metus. Pastaruosius keletą metų buvo galima stebėti šiojį tokių išlaidų stabilizavimąsi ar netgi mažėjimą, kurį lėmė bankų valdymo struktūrų efektyvinimas ir verslo optimizavimas. 2018 m. bankai visgi neatlaikė sąnaudų spaudimo, kuriam įtakos turėjo ir šalyje kylantis darbo užmokestis. Didėjo tiek išlaidos

personalui, tiek ir kitos administracinės išlaidos. 2018 m. bankų išlaidos personalui sudarė 184,2 mln. Eur, kitos išlaidos – 137,1 mln. Eur. Jų augimo per laikotarpį būta panašaus – atitinkamai 16,7 mln. Eur (10,0 %) ir 12,1 mln. Eur (9,6 %).

Bankų efektyvumas tebėra vienas didžiausių Europos Sąjungoje. Nepaisant išaugusių administracinių išlaidų, Lietuvos bankų sistemos efektyvumas vis dar yra palyginti aukštas augant bankų pajamoms. Taip pat reikėtų atsižvelgti ir į tai, kad 2017 m. bankų pelningumui neigiamos įtakos turėjo AB DNB banko ir Nordea Bank AB Lietuvos skyriaus susijungimas ir išaugę atidėjiniai. Bankų efektyvumo rodiklis, rodantis išlaidų ir pajamų santykį, 2018 m. pabaigoje siekė 44,9 proc., per metus jo reikšmė sumažėjo 4,1 proc. Lietuvos bankų efektyvumas yra vienas didžiausių Europos Sąjungoje. Iš 2018 m. trečiojo ketvirčio Europos bankininkystės institucijos lyginamųjų duomenų (žr. 14 pav.) matyti, kad už Lietuvos bankus efektyviau veikė tik trijų ES šalių bankų sistemos. Turto grąža 2018 m., palyginti su laikotarpiu prieš metus, padidėjo 0,4 proc. p. – iki 1,3 proc., nuosavybės grąža – 3,1 proc. p. – iki 12,8 proc.

12 pav. Bankų pelningumo rodikliai

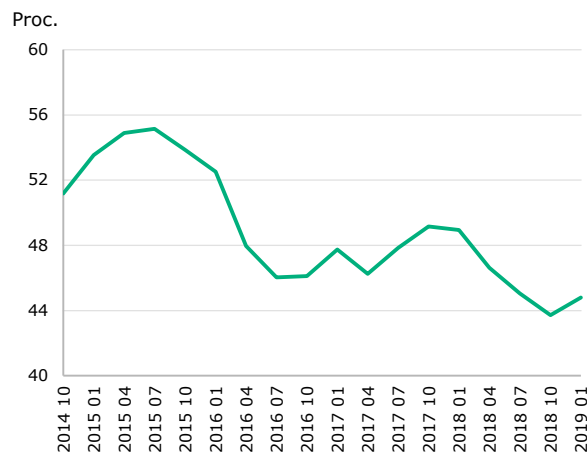
(2014 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

13 pav. Bankų efektyvumo rodiklis (sąnaudų ir pajamų santykis)

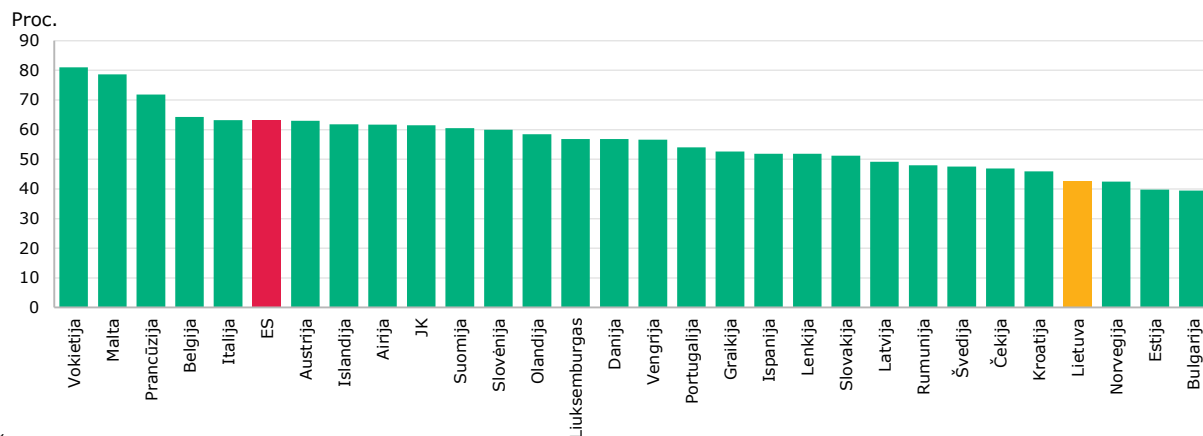
(2014 m. spalio 1 d.–2019 m. sausio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

14 pav. Bankų efektyvumo rodiklis (sąnaudų ir pajamų santykis)

(2018 m. III ketv.)

Šaltinis: EBI rizikos rodiklių rinkinys.

REGULIACINĖ APLINKA

VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGA

Daugiausia ginčų su bankais 2018 m. ketvirtąjį ketvirtį, kaip ir per visus 2018 m., kilo dėl kreditavimo ir mokėjimo paslaugų teikimo. Vartotojai dažniausiai prašė rekomenduoti bankams netaikyti administracinio pobūdžio mokesčių ir gražinti, vartotojų nuomone, nepagrįstai nurašytas pinigines lėšas, taip pat atsisakyti į vartotojus nukreiptų reikalavimų įvykdyti skolinio pobūdžio įsipareigojimus.

Vertinant 2018 m. visų ketvirčių tendenciją, vartotojų ginčų su bankais skaičius tebebuvo stabilus. 2018 m. ketvirtąjį ketvirtį Lietuvos banke buvo išnagrinėtas 21 vartotojų ir bankų ginčas ir tai sudarė 15 proc. visų vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų. Tuo pačiu laikotarpiu 2017 m. Lietuvos bankas išnagrinėjo vienu ginču mažiau. Septyni vartotojų ir bankų ginčai baigėsi Lietuvos bankui priėmus sprendimus dėl ginčo esmės: vienu atveju vartotojo reikalavimas buvo iš dalies patenkintas, o kitais atvejais Lietuvos bankas nustatė, kad vartotojų reikalavimai bankams yra nepagrįsti. Beveik ketvirtadalis išnagrinėtų ginčų (4 iš 21) nagrinėjamu laikotarpiu baigėsi bankams patenkinus vartotojo reikalavimus arba šalims pasiekus taikų susitarimą.

PRIEDAS. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS RODIKLIAI⁵

4 lentelė. Pagrindiniai balanso ataskaitos straipsniai

Eil. nr.	Rodiklis	2018 01 01 mln. Eur	2018 10 01 mln. Eur	2019 01 01 mln. Eur	Pokytis per ket- virtį, proc.	Pokytis per me- tus, proc.
1.	Turtas	27 323,8	27 338,0	28 620,3	4,7	4,7
1.1.	Skolos vertybiniai popieriai	1 427,6	1 422,1	1 300,9	-8,5	-8,9
1.2.	Nuosavybės vertybiniai popieriai	37,6	41,4	40,6	-1,9	8,0
1.3.	Išvestinės finansinės priemonės	70,3	79,0	82,8	4,8	17,9
1.4.	Grynieji pinigai	467,6	434,8	492,7	13,3	5,4
1.5.	Lėšos centriniuose bankuose	4 983,2	4 008,6	5 978,3	49,1	20,0
1.6.	Lėšos kredito įstaigose	1 379,6	1 077,0	545,3	-49,4	-60,5
1.7.	Klientams suteiktos paskolos (su li- zingu)	18 640,3	19 964,8	19 891,7	-0,4	6,7
1.7.1.	Valdžios sektoriaus institucijoms (su lizingu)	485,4	389,3	392,7	0,9	-19,1
1.7.2.	Kitoms finansų bendrovėms (su lizingu)	97,7	244,1	255,9	4,8	161,8
1.7.3.	Ne finansų bendrovėms (su lizingu)	9 252,3	9 988,5	9 699,6	-2,9	4,8
1.7.4.	Namų ūkiams (su lizingu)	8 804,9	9 342,9	9 543,6	2,1	8,4
1.7.4.1.	iš jų paskoloms būstui pirkti	7 000,8	7 378,1	7 547,5	2,3	7,8
1.8.	Kitos turto pozicijos	317,8	310,3	288,0	-7,2	-9,4
2.	Įsipareigojimai ir nuosavybė	27 323,8	27 338,0	28 620,3	4,7	4,7
2.1.	Centrinių bankų indėliai	303,0	172,9	188,9	9,3	-37,7
2.2.	Įsipareigojimai kredito įstaigoms	3 982,8	2 969,7	2 649,5	-10,8	-33,5
2.3.	Išvestinės finansinės priemonės	67,3	65,9	81,9	24,2	21,6
2.4.	Indėliai	20 034,6	20 836,0	22 274,9	6,9	11,2
2.4.1.	Valdžios sektoriaus institucijų	1 566,3	1 961,7	1 834,1	-6,5	17,1
2.4.2.	Kitų finansų bendrovių	540,5	574,5	665,1	15,8	23,0
2.4.3.	Ne finansų bendrovių	5 934,3	5 823,2	6 345,0	9,0	6,9
2.4.4.	Namų ūkių	11 993,5	12 476,6	13 430,6	7,6	12,0
2.5.	Išleisti skolos vertybiniai popieriai	20,5	22,2	22,2	-0,2	8,0
2.6.	Kitos įsipareigojimų pozicijos	351,0	634,7	653,8	3,0	86,3
2.7.	Nuosavybė	2 564,6	2 636,5	2 749,1	4,3	7,2

Šaltinis: Lietuvos bankas.

⁵ Bankų sistemos dalyviams dėl šios ar kitų svarbių priežasčių pakoregavus ataskaitas, apžvalgos duomenys po šios datos gali būti atnaujinami.

5 lentelė. Pagrindiniai pelno (nuostolio) ataskaitos straipsniai

Eil. nr.	Rodiklis	2018 01 01 mln. Eur	2018 10 01 mln. Eur	2019 01 01 mln. Eur	Pokytis per ket- virtį, proc.	Pokytis per me- tus, proc.
3.	Einamųjų metų pelnas	239,7	275,4	357,9	–	49,3
3.1.	Grynosios palūkanų pajamos	404,6	346,8	469,5	–	16,0
3.2.	Grynosios paslaugų ir komisinių pa- jamos	204,5	169,1	227,0	–	11,0
3.3.	Administracinės išlaidos	292,6	232,9	321,4	–	9,9

Šaltinis: Lietuvos bankas.

6 lentelė. Kiti bankų veiklos rodikliai

Eil. nr.	Rodiklis	2018 01 01 proc.	2018 10 01 proc.	2019 01 01 proc.	Pokytis per ket- virtį, proc. p.	Pokytis per me- tus, proc. p.
4.	Kapitalo pakankamumo rodiklis	19,1	18,8	18,6	-0,2	-0,5
5.	1 lygio kapitalo pakankamumo rodiklis	18,8	18,5	18,4	-0,1	-0,3
6.	Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis	257,0	252,1	254,2	2,1	-2,8
7.	Sverto rodiklis	8,1	8,3	8,0	-0,3	-0,1
8.	Grynoji palūkanų marža	1,5	1,7	1,7	0,0	0,2
9.	Turto grąža	0,9	1,3	1,3	0,0	0,4
10.	Nuosavybės grąža	9,7	13,6	12,8	-0,8	3,1
11.	Efektyvumo rodiklis	49,0	43,7	44,9	1,2	-4,1
12.	Neveiksnios skolos priemonės	3,1	2,7	2,4	-0,3	-0,6

Šaltinis: Lietuvos bankas.